

Tanulmányút Bulgáriában

Az Erdőművelési és Erdőhasználati Szakosztályok közös szakmai útja

2015. október 6-án az Erdőművelési és Erdőhasználati Szakosztályok közös szakmai útja indultak Szerbián keresztül Bulgáriába.

Első állomásunkon, Smederevóban (Szendrő) a Szerb Államerdészet Központjában rövid tájékoztatást adtak szerb vendéglátóink. Szerbiában két államerdészet működik. Az egyik a Vajdasági Vojvodinesume, amely a vajdasági parlament alá tartozik. Szakosztályaink 2012-ben jártak ott. A másik a Szerbiai Államerdészet, ami 900 000 hektár erdőt kezel, évente 1,3 millió köbméter fát termel. Emellett 480 000 hektáron vadgazdálkodást is folytat. Négy halászati egysége is van az ország különböző tájegységein. Összesen tizenegy erdészeti egységből áll, ebből egy Koszovóban van, ami felett nem rendelkeznek. Itt az elmúlt években félmillió köbméter illegális fakitermelés történt.

Az általuk kezelt országrész átlagos erdősültsége 35%-os, a Vajdaságé pedig alig 7%-os. Jelenleg a volt egyházi erdők reprivatizációja folyik. Az 1,2 millió hektár magánerdő adminisztrációját és részben a kezelését is ők végzik. Az egyéni igényekkel együtt beadott százezer igénynek várhatóan a fele fog – iratokkal alátámasztva – elfogadásra kerülni. Erdeik kétharmada bükk, a többi fekete- és jegenyefenyő, nyár, tölgy, cser. A bükköt és a jegenyefenyőt jellemzően szálalják. Az erdőtörvényük a természetes eredetű feketefenyőre is szálalást ír elő, de ezt sokkal gazdaságtalanabbnak tartják a bevált tarvágás utáni felújításnál. A tölgyesek és cseresek zöme sarjerdő, jelenleg folyik a szakmai egyeztetés ezeknek az erdőknek a tarvágás utáni felújításáról. A védett területeken elmaradt hozamokért, a korlátozásból adódó kárért semmilyen kártérítést nem kapnak a tulajdonosok. Ebéd után megnéztük az impozáns, magyar történelemben is szerepet betöltő, világörökség-várományos smederevói várat.

Másnap már Bulgáriában utaztunk. Az ország 12 natúrparkkal rendelkezik. A 2000-ben alapított Rilai Natúrpark 25 ezer hektár, 70%-a van egyházi tulajdonban. 750 méter és 2700 méter tengerszint feletti magasságtartományban összesen 28 tó található, amelyek a legnagyobb magashegységi tavak a Balkán-félszigeten. Hat kijelölt turistaúton lehet kirán-

dulni. A natúrparkban van a világörökség részét képező Rilai Kolostor is. A natúrparkon belül 3600 hektár érintetlen őserdő található. Az egész natúrparkban évente 6 ezer köbméter fát termelnek, ebből 10-15% egészségügyi gyérités.

A vadászat és vadetetés tilos, a biológiai sokféleség fenntartását a farkas, a medve és a 2-3 méteres hó végzi. Vadkártra vonatkozó kérdéseinkre azt a választ kaptuk, hogy ez náluk a medve által elfogyasztott emberek és háziállatok esetét jelenti.

Területbejárásunk során *Dimitër Grigorov*, a Rilai Natúrpark igazgatója

átlagos fatömeggel, 44% a fenyő. Bulgária erdeinek 76%-a állami, 11%-a magán, 12%-a közösségi, 1%-a egyházi tulajdon. Az állami erdőket hat állami vállalat kezeli, összesen 161 erdészeti és vadászati egységgel. A hatósági feladatokat 16 regionális iroda végzi, az erdőtervezés is hozzájuk tartozik.

Másnap a Vrachanski Balkán Natúrpark és az Északnyugati Állami Vállalat vendégei voltunk. A 29 000 hektáros Vrachanski Balkán Natúrparkban jellegzetes karsztjelenségek fordulnak elő, a 170 vízesésből 17 állandó, továbbá mintegy 500 – egymással is egybefüggő – bar-

részletesen tájékoztatott a bulgár erdőnevelési és fahasználati gyakorlatokról. Az ápoló- és nevelővágások nagyrészt azonosak a miénkkel. A felújítóvágásoknál gyakran négy ütemben végzik el a fakitermelést, 40% záródásig is bontanak. Alkalmazzák a pásztás felújítóvágást és a negyvenéves vágásszakaszú szálalóvágást. A terepen bejárt, 1300 méter tengerszint feletti magasságban lévő bükkös-jegenyefenyves-lucfenyves csoportos szálalással kezelik.

A vacsoránál alkalmunk volt *dr. Ivan Paligorov*-val, a Bulgár Erdészeti Egyesület elnökével is találkozunk, aki további hasznos információkat osztott meg velünk. A 4 millió hektár erdő 54%-a NATURA 2000 besorolású terület, 11%-a nemzeti védett, 3%-a őserdő, védettségi kategória átfedésekkel. Öt év alatt uniós támogatással 300 00 hektár erdőtelepítést végeztek el. A teljes fakészlet 656 millió köbméter, 167 m³/ha

langot tartanak nyilván. A natúrpark 50%-a állami, 40%-a magán, 10%-a közösségi tulajdon. Az állami területen évente 27 000 köbméter fát termelnek, a másik felén ennél többet. A natúrpark legmagasabb pontja 1400 méter tengerszint feletti magasságban van. Fő fafajok az erdeifenyő, bükk, nyír. Az általunk bejárt területen a klímaváltozásnak tulajdonított 2014. évi jégtörés utáni állapotot néztük meg. Elmondták, hogy csak három év után kezdik el pótlással kiegészíteni az addig megieleső természetes újulatot.

A terepi, szakmai bejárás után megtekintettük a látogatók előtt megnyitott Ledenika-barlangot. Ebéd után a dzsámiból átalakított natúrparki információs központban hallgattunk meg előadásokat a natúrpark tevékenységéről és az Északnyugati Állami Vállalat államerdészeti gazdálkodásáról.

Nikolay Nenchev, a natúrpark igazgatója ismertette a tevékenységüket. A

natúrparkban számos nálunk is előforduló védett faj mellett néhány helyi ritkaság is él. A különböző fogolyfajokra külön élőhelyvédelmi programot indítottak. Folyik a fakökeselyű fajvédelmi programjuk is.

Az Északnyugati Állami Vállalat 512 000 hektár erdőt kezel, ebből 290 000 hektár az állami tulajdon. A területük déli részén van a Vrachanski Balkán Nemzeti Park, ahol jelentős a gazdálkodási korlátozás. 22 000 hektár vadászterületük is van. Fő fajok a gím és vad-disznó, két intenzíven tartott vadaskertben tartanak dámot és muflont is. Érdeklőség, hogy vadászati célból egy csorda tibetijak-állományuk is van.

A következő napon a Strandja-hegységben és Szófiában jártunk. Délelőtt az Elin Pelini Erdészeti Igazgatóság vendégei voltunk. Számunkra érdekesség, hogy az irányító személyzet minden tagja nő. Az erdészet munkáját *Rumiana Dimitrova* erdészvezető mutatta be. A gazdálkodási terület 20 000 hektár, amiből 18 000 hektár állami tulaj-

don. Központi elvárásként meghatározzák a szükséges bevétel nagyságát. Az értékesítésben szabad kezet kapnak. Rönk és egyéb ipari fa mellett komoly mennyiséget termelnek papírfából és tűzifából. Mindezt belföldre, hogy a helyi gazdaságot segítsék és munkát teremtsenek. Vadkár jellemzően itt sincsen. Fő problémájuk a sarj eredetű

cseresek átalakítása mag eredetűvé. Ezen kívül leginkább mesterséges fenyegetései vannak, amelyeket erózióvédelem miatt ültettek.

A város névadóját, *Elin Pelin* írórt bemutató múzeum megtekintése után egy felújítás alatt álló sarj cseres erdőt mutattak be. Ezeket az állományokat elsősorban lékes szálalóvágással újítják fel. A 0,3 hektáros lékeket folyamatosan bővítve érik el a végvágást. Délután Szófia történelmi nevezetességeivel ismerkedtünk.

A hazautazás napján még útközben megálltunk a szerbiai Paracinban, és a helyi erdész kollégák vendégszeretettel élveztük.

Köszönet *Anna Petrakievnának*, a Bolgár Erdészeti Egyesület alelnökének a pontos szervezésért, valamint *Raina Pashovának*, a Rilai Natúrpark munkatársának és *Olia Genovának*, a Vrachanski Balkán Natúrpark munkatársának a tolmácsolásért.

Urbán Pál,

elnök, OEE Erdőművelési Szakosztály

Egy élet tapasztalata

65 erdész év a Mátrában

Az OEE Mátrafüredi Helyi Csoportja 2015. június 10-én terepi bejárással egybekötött szakmai napot szervezett Miklósi Lajos ny. erdőfelügyelő tagtársunk tiszteletére *Egy élet tapasztalata* címmel. Ugyanis Lajos bácsi épp 65 éve él és dolgozik a Mátra erdőségében.

A szakmai napon a helyi csoport tagjai mellett részt vettek a mátrafüredi erdészeti szakiskola diákjai, a helyi erdészet képviselői, valamint a térségben dolgozó erdőfelügyelők.

Lelkes kis csapatunk a Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakképző Iskolától indult el terepjárókkal és kisbusszal. A csoportot *Dudás Béla*, a Mátrafüredi Erdészet vezetője irányította a terepi bejárás helyszínére, Gyöngyössolymos-Kapitányülésre, a valamikori Gyöngyössolymos 107A erdőrészlethez. Itt megtekintettük az 1963-ban a Mátrában elsőként bekerített kocsánytalan tölgy természetes erdőfelújítást, illetve azt a tölgyest, amivé vált bő 50 év elteltével. A nap fő témája a természetes erdőfelújítás lehetőségei és a vadlétszám alakulása a Mátrában volt.

Lajos bácsi visszaemlékezését nem csak a jelenlévő diákság figyelte tágra nyílt szemekkel. Kiderült, hogy korábban nem volt ekkora a vadlétszám a térségben és itt létesítették az első vadkár-elhárítási célzatú kerítést a természetes erdőfelújítás védelmére.

Lajos bácsi visszaemlékezését követően elmondta szakmai gondolatait *Schmotzer András*, *Dudás Béla*, *Reményfy Rita*, *Szuromi László*, *Csóka György*, *Kondor István* és *Urbán Imre*.

Nemcsak a vadkár-elhárító kerítések építésének hatásairól volt szó, hanem beszéltünk erdővédelmi kérdésekről,

fenntarthatóságról, a 65 évvel ezelőtti és a ma dolgozó erdészek helyzetéről, problémáiról is.

A jó hangulatú terepi bejárást követően betértünk a Szalajka-házhoz, mely a helyi erdészeti erdei iskola nemrég felújított infrastrukturális hátterét biztosítja.

A közösségi térben a rendezvény hivatalos részének záróakkordjaként *Szabó Lajos*, a Helyi Csoport elnöke átnyújtotta Lajos bácsinak az emléklapot, melyet tisztelete és szeretete jeléül minden jelenlévő aláírt. A szakmai nap kötetlen baráti beszélgetéssel, adomázással zárult vaddisznópörkölt és jófajta mátrai borok kíséretében.

A szakmai nap végén a jelenlévőkkel megállapíthattuk, hogy a külső nehézségek ellenére még mindig él a selmeci szellem, fontos a szakmai összetartás, a jövőépítés szempontjából pedig kiemelten fontos a generációk közötti tapasztalatcsere. Ezen a napon Miklósi Lajostól ugyanis nemcsak az erdészszakmát, hanem történelmet, a nehézségeken átsegítő derűt és mély szakmai elhivatottságot is tanulhattunk.

Dr. Csóka György
Szabó Lajos